

05

අග්නිදිග ආසියාවේ හා අනෙකුත් පෙරදිග රටවල බෞද්ධ සංස්කෘතිය

හැඳින්වීම

අග්නිදිග ආසියාවේ සහ අනෙකුත් පෙරදිග රටවල බෞද්ධ සංස්කෘතිය මේ පාඩමෙන් ඉගැන්වේ. මියන්මාරය (බුරුමය) නායිලන්තය (සියම) කාම්බෝජය ලාඕසය, ඉන්දුනීසියාව අග්නිදිග ආසියාවට අයත් වෙයි. අනෙකුත් පෙරදිග රටවලට චීනය, කොරියාව හා ජපානය යන රටවල් ඇතුළත් වෙයි. පසුගිය පාඩමේ දී ඔබ අධ්‍යයනය කර ඇති බැවින් මෙහිදී ලංකාවේ සහ ඉන්දියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය හැඳුරුමක් නොකෙරේ.

5.1 බුරුමයේ ථෙරවාදී බෞද්ධ සංස්කෘතිය

▲ පිහිටීම

ඉන්දියන් සාගරයට මුහුණලා වර්තමාන ඇසුරුමයට යාබදව නැගෙනහිර කාසිලන්තය මායිම් කොට පිහිටි දේශය බුරුමය නැත්නම් මියන්මාරය ලෙස හඳුන්වයි.

සිතියම 5.1 අත්තිදිග ආසියාව හා ඇත පෙරදිග රටවල් උපුටා ගැනීම 7 ශ්‍රේණිය භූගෝල විද්‍යාව පෙළපොත ඇසුරෙනි

5.1.1 බුරුමයට බුදුසමය පැමිණීම

අශෝක ධර්මදාන ව්‍යාපාරයට අයත් වූ සෝණ රටේ හෙවත් සුවිණ්ණ භූමිය බුරුමය (මියන්මාරය) ලෙස අනුමාන කරනු ලැබේ.

ක්‍රි. ව. පස් වන සියවස වනවිට බුරුමයේ ප්‍රධාන ජන වර්ග දෙකක් විය. ඉන් එක් වර්ගයක් නම් විබැටි ජාතික පරපුරකින් පැවත එන "පියු" ජනයා ය. අනෙක් කොටස මොන් (කලයි) නම් වේ.

පස්වන සියවසට අයත් රත්තැටිවල කොටා ඇති දකුණු ඉන්දියානු අක්ෂර අනුව පියු ජනයා එම වකවානුවේ දී ථේරවාදී බුදු සමයට හුරු පුරුදු වී සිටි බව ඉතිහාසඥයෝ විශ්වාස කරති.

දකුණු ඉන්දියාවේ මදුරාසිය අසල පැරණි කාංචිපුරය පරිශ්‍රයේ ධර්මපාල අටුවාවාචීන් යටතේ ථේරවාදී බුදුසමයේ උද්දීප්තියක් ඇතිව තිබිණ. බුරුමයේ පියු ජනයා පස්වන හා හයවන සියවස්වල හුරු පුරුදු වී සිටි ථේරවාදී බුදුසමයේ පිළිවෙත්වලට කාංචිපුරයෙන් ආභාසය ලැබෙන්නට ඇතැයි ද විශ්වාස කෙරේ.

මොන් ජනයා දකුණු බුරුමයේ ථාඤ්ඤා නගරයේ ද පසුව ජේගු නගරය ආශ්‍රිතව ද වාසය කළහ. මේ ප්‍රදේශය රාමඤ්ඤ දේශය නමින් ප්‍රකට විය. මෙහි වාසය කළ මොන් ජනයා මධ්‍යම සියවසේ ලොප්පුරි බොද්ධ විහාරය හා සම්බන්ධතා පැවැත්වූ බව පස්වන සියවසට අයත් පල්ලවාක්ෂරවලින් ලියවුණු සෙල්ලිපියකට අනුව විශ්වාස කෙරේ.

මධ්‍යම ඉන්දියාවේ ව්‍යාප්තව පැවති මහායාන බුදුසමයේ බලවේග පස් වන සියවස තරමේ සිට බුරුමයට පිවිසෙමින් තිබිණ. මේ අනුව ආරම්භයේ සිට එකොළොස්වන සියවස දක්වා බුරුමයේ ශාසන ඉතිහාසය ගොඩනැගෙන්නේ අනුමාන වශයෙනි.

5.1.2 බුරුම ථේරවාදී බුදු දහමේ ප්‍රබෝධය

ඉහළ බුරුමය හා පහළ බුරුමය එක්කොට පාගාන් අගනුවර සිට පාලනය ගෙන ගිය අනුරාද්ධ (අනවරට) රජු බුරුමයේ ථේරවාදී බුදු දහමේ පුනරුදය සඳහා කටයුතු කළේය. ඔහු සුප්‍රකට ස්වේදගොන් චෛත්‍යය ගොඩනගන ලද පාලකයා වේ.

1059 ආරම්භ කළ එම චෛත්‍ය නිර්මාණය 1077 දී ඔහු මිය යන තෙක් ම නිම කළ නොහැකි විය. එහි බුදුන් වහන්සේගේ අකු ධාතුව, ලලාට ධාතුව හා දන්ත ධාතුව නිධන් කොට ඇතැයි විශ්වාස කරනු ලැබේ. තව ද එහි, වංශකථාවල සඳහන් සාම්ප්‍රදායික දේවතාවන් කිසිභන් දෙනාගේ ම ප්‍රතිමා ඉදි කොට ඇත.

රූපය 5.1 ස්වඵලගාන් ඓතිහාසය

අනවර්ථ රජතුමාගේ අනුප්‍රාප්තිකයා ලෙස ඔහු දෙවන පුත් ක්‍යන්සික්ථ 1084 දී රාජ්‍යයට පත් විය. ඔහු ද බුරුමයේ ජෝර්වාදී බුදුදහම පුනරුදය සඳහා කටයුතු කළේය. 1090 දී මෙම රජු සුප්‍රකට ආනන්ද විහාරය ඉදි කළේය. මින් අරඟත් තෙරුන්ගේ හා ක්‍යන්සික්ථ රජුගේ ද මුර්ති දෙකක් මෙම විහාරයෙහි තිබේ.

දීප්තිමත් සුධාලේපනයෙන් හා රන් කොතින් විරාජමාන ආනන්ද විහාරය පාගාන් නගරයේ විස්මය ජනක පූජනීය ස්මාරකයක් ලෙස බහුමානයට පාත්‍ර වී තිබේ. ජාතක කථා නිරූපිත පුවරු එක්දහස් පන්සියයක් හා බුද්ධ චරිතයේ විවිධ අවස්ථා නිරූපිත මුර්ති අසූචක් ද විහාරයේ බිත්ති කුහරවල පවු ගමන් පථයන් හි දක්නට ලැබේ. ක්‍යන්සික්ථ රජුගේ මව ඉන්දිය කාන්තාවක් බවට පවතින එක් මතයකුත් සිංහල කාන්තාවක් බවට පිළිගැනෙන තවත් මතයකුත් පවතින හෙයින් මෙකී නිර්මාණයට ඉන්දිය මෙන් ම ලාංකීය චිත්‍ර මුර්ති කලාවේ ආභාසය ලැබෙන්නට ඇති බව කලා විචාරකයෝ පවසති.

රූපය 5.2 ආනන්ද විහාරය

5.1.3 බුරුමය හා ලංකාව අතර පැවති සබඳතා

එකොළොස් වන සියවසේ සිදු වූ චෝල ආක්‍රමණ සමයේ ක්‍රිස්ටක ධර්ම රැගෙන ආරක්ෂාව පතා රාමාඤ්ඤ දේශයට වැඩිම කළ මෙරට මහ තෙරවරුන් ආදායම් අගනුවර නැවතී සිටි බව බුරුම වංසකථාවලින් අනාවරණය වේ. මේ අනුව පාගාන්හි ථෙරවාදී බුදු දහමේ උද්දීපනයට ලාංකීය ශාසනික සබඳතා ඉවහල් වන්නට ඇත. අනවර්ථ රජු ආදායම් ආක්‍රමණවලින් පසු සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා පාගාන් නුවරට වැඩමවාගෙන ගිය නිසා එහි පැවති මහායානවාදය පසු බැස ථෙරවාදී සසුන තහවුරු විය.

1070 දී චෝල ආධිපත්‍යයෙන් රජරට නිදහස් කොට පළමුවන විජයබාහු පොළොන්නරුවේ රජ විය. එකල චිනය කර්මය සඳහා අවශ්‍ය ගණ පූරණය දිවයිනෙන් සොයා ගැනීමට නොහැකි වූ නිසා රජතුමා බුරුම රජු වෙත දූතයන් යවා භික්ෂූන් හා ක්‍රිස්ටකය වැඩමවා ගත් බව වංසකථාවලින් මෙන් ම වේළෙක්කාර දෙමළ සෙල්ලිපියෙන් ද හෙළි වෙයි. මේ අවස්ථාවේ කැඳවාගෙන එන ලද්දේ මෙරටින් බුරුමයට වැඩම කොට සිටි මහතෙරුන් වහන්සේලාගේ ශිෂ්‍යයන් විය හැකි බව ඉතිහාසඥයෝ පිළිගනී. බුරුම ලාංකීය සබඳතා වැඩි දියුණු කිරීමට සිංහල භික්ෂූන් වහන්සේලා නිසැකව ම දායක වන්නට ඇත.

පළමුවන විජයබාහු රජතුමාගේ සමයේ බුරුමය සහ මෙරට අතර පැවති වාණිජ හා සංස්කෘතික සබඳතා බිඳ වැටෙන ලෙස පසුව ක්‍රියා කළ බව මහාවංසයේ පහත සඳහන් කරුණු වලින් හෙළි වේ.

- ❖ මෙරටින් ගිය වෙළඳුන්ට තහනම් නීති පැනවීම
- ❖ සංස්කෘතික නියෝජිතයන්ට හිරිහැර කිරීම
- ❖ කාමිබෝජයට යවන ලද සිංහල කුමාරිකාවක් පැහැර ගැනීම

එයට ප්‍රතික්‍රියා දැක්වූ මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා බුරුමය ආක්‍රමණය කළ බවත් ඒ සඳහා දමිළ අධිකාරී ආදිත්‍ය හා කිත්තුවරගල් සෙන්පති ඇතුළු හමුදාවක් යෙද වූ බවත් දැක්වේ. මෙකී ගැටුම සිංහල භික්ෂූන්ගේ මැදිහත්වීම මත සමථයකට පත් වූ බව එම රජතුමාගේ දොළොස් වන විසරේ දෙවනගල සෙල්ලිපියෙන් හෙළිවෙයි.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ අනුග්‍රහයෙන් සිදු වූ සංඝ සාමග්‍රිය හා ක්‍රිස්ටක අටුවාවලට විකා ලිවීම ආදී ශාසනාභිවෘද්ධි ක්‍රියාමාර්ග ගැන තොරතුරු දැනගත් ප්‍රකට බුරුම භික්ෂූන් මෙරට බුදු සමය හැදෑරීමට දිවයිනට පැමිණ තිබේ. බුරුම රාජගුරු

පදවිය හෙබව වූ පන්ඵගු මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ 1167 දී වැඩමවා ශාසන පිළිවෙත් හදාරා ආපසු වැඩම කොට ඇත. ඉන්පසු උත්තරජීව හිමි ඡ්ජපට නම් භික්ෂුන් වහන්සේ සමඟ පැමිණ දස වසරක් ශාසන පිළිවෙත් හදාරා පෙරළා බුරුමයට වැඩම කර ඇත.

පෙරළා බුරුමයට වැඩම කළ ඡ්ජපට තෙරුන් සීහල සංඝ භික්ෂු නිකායක් ආරම්භ කර ඇත. ඒ වන විට බුරුමයේ පැවතියේ මින් අරභං තෙරුන්ගෙන් පැවත ආ මොන් භික්ෂු නිකාය වේ. 1173 - 1210 අතර රජ කළ නරපති සිටු රජුගේ කාලයේ සීහල භික්ෂු නිකාය ලංකාව සමඟ නිරන්තර සබඳතා පවත්වා ඇත.

හයවන පරාක්‍රමබාහු සමයේ 1424 බුරුම භික්ෂුන් හය නමක් සීහල උපසම්පදාව සඳහා පැමිණ ඇත. මේ වසරේ ම සියම් හා කාමිබෝජ භික්ෂුන් වහන්සේලා තිස්තුන් නමක් කත්කාලීන සංඝරාජ ධුරය දරූ වනරතන මාහිමියන් ප්‍රමුඛ මහ තෙරවරුන්ගෙන් උපසම්පදාව ලැබූහ.

1450 වසරේ රාමඤ්ඤ දේශයේ මන්තිම නගරයේ සේවසුවණ්ණසෝභණ තෙරුන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ භික්ෂු පිරිසක් මෙරටට පැමිණ කැලණි ගඟේ ඉදි කළ උදකුක්ඛේප සීමා මාලකයේ දී උපසම්පදාව ලැබූහ. මෙහිදී කර්මවාගාවාර්ය කනතුර දරුවේ විජයබා පරිච්ඡාධිපති රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ ය. මෙලෙස උපසම්පදාව ලත් බුරුම භික්ෂුන් වහන්සේලා ආපසු වැඩමවා සීහල ශාසන සම්ප්‍රදාය නවීකරණය කෙරිණි.

1474 බුරුමයේ ධම්මචේතිය රජ බුරුමයේ මහාවිහාර උපසම්පදාව තහවුරු කරනු සඳහා භික්ෂුන් ඇතුළු පිරිසක් මෙරටට එවී ය. එකී පිරිසට විදාගම මෙමතිය මහාස්ථවිරයන් ප්‍රමුඛ සංඝ සභාවක් විසින් උපසම්පදාව ලබා දෙන ලදී. එවකට මෙරට පාලකයා ව සිටි හයවන බුවනෙකබාහු රජතුමා බුරුම භික්ෂුන්ට පරාක්‍රමබාහු සාමි, සිරි වනරතන සාමි ආදී සීහල නම් පිරිනැමූ බව කියවේ. මේ ආදී වශයෙන් බුරුමයෙන් වරින්වර මෙරටට වැඩම කළ භික්ෂුන් වහන්සේ උපසම්පදාව ක්‍රිපිටක ධර්ම කොටස් රැගෙන ගොස් ඇති කළ ශාසනික දියුණුව පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් ධම්මචේතිය රජතුමා පිහිටුවා ඇති කලායාණි ශිලාලේඛනයේ සටහන්ව තිබේ.

පෘතුගීසි ආක්‍රමණ හේතුවෙන් දහසයවන සියවසෙන් පසු මෙරට බුදු දහම පරිහාණියට පත් වුව ද පිරිසිදු බුදු දහම පවතින එකම රට ලෙස ලංකාව සලකන බුරුම ජාතිකයෝ, ලංකාවට වන්දනාමාන ආදිය සඳහා පැමිණෙති. මෙරට ශාසනික උපසම්පදාවේ ඇති වූ පරිහාණි තත්වය නිසා මහාවිහාර උපසම්පදාව නැවත ලබා ගනු සඳහා බුරුමයේ රාමඤ්ඤ දේශයට හා අමරපුර දේශයට වරින් වර දූතයන් පිටත් කර හැරීමට ලාංකීය භික්ෂුන් වහන්සේලාට සිදු විය.

ක්‍රියාකාරකම

බුරුම-ලංකා සබඳතා පාඩම ඇසුරින් පහත සඳහන් සිවු සටහන් ජ්‍යෙෂ්ඨ සම්පූර්ණ කරන්න.

ලක්දිව රාජධානි සමය (යුගය)	ලංකාවේ රජතුමා	බුරුමයේ රජතුමා	සබඳතා වල ස්වරූපය

5.2 තායිලන්තයේ (සියම්යේ) ටෙරවාදී බෞද්ධ සංස්කෘතිය

➤ පිහිටීම

බටහිරින් බුරුමය ද, ඊසාන දෙසින් ලාඕසය ද නැගෙනහිරින් කාම්බෝජය ද දකුණින් මලය ආර්ධද්වීපයේ දකුණු කොටස හා සියම් බොක්ක ද මායිම් කොට පවත්නා තායිලන්තය අග්නිදිග ආසියාවේ විශාල ම දේශය යි.

අතීතයේ සිට ක්‍රි. ව. 1939 වන තෙක් සියම් දේශය ලෙස හැඳින්වූ තායිලන්තය ඇත අතීතයේ සිට මේ දක්වා අග්නිදිග ආසියාවේ පවත්නා විශාල ම බෞද්ධ රාජ්‍යය ලෙස හැඳින්විය හැකිය. දහඅටවන සියවස මැද භාගය වන විට මෙරට උපසම්පදාව අභාවයට ගොස් බුදු සපුන පිරිහී පවතිද්දී වැලිච්චි සරණංකර මාහිමියන්ගේ අප්‍රතිහත ටෙට්‍රියය නිසා කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමාගේ අනුග්‍රහයෙන් මෙරට උපසම්පදාව යළි පිහිටවනු සඳහා උපාලි මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ කණ්ඩායමක් ගෙන්වා ගනු ලැබුවේ සියම් දේශයෙනි. එහෙයින් තායිලන්තය ශාසනික වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට බෙහෙවින් සම්ප රටක් වේ.

තායිලන්තයේ පැරණි බෞද්ධ නගර

- ❖ පැරණි ප්‍රාචීන් පුරී
- ❖ ෆිස්නුලෝක (විෂ්ණු ලෝකය)
- ❖ සුපන්පුරී (ස්වර්ණ පුරය)
- ❖ සුඛෝතායි (සුඛෝදය)
- ❖ නබොම් පතොම් (ප්‍රථම නගරය)
- ❖ ලොස්පුරී (ලාවාපුර)

තායිලන්තයේ වාර්තාගත නිශ්චිත ඉතිහාසය ඇරඹෙන්නේ දහතුන්වන සියවසේ අග භාගයේ සිට ය. එහෙත් හත්වන සියවස සිට එකොළොස් වන සියවස තෙක් කාලය තුළ ද්වාරවතී නමින් ශිෂ්ටාචාරයක් මධ්‍යම තායිලන්තයේ පැවති බව ඉතිහාසඥයින් පිළිගෙන තිබේ.

5.2.1 ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරය

තායිලන්තයේ නැගෙනහිර හා ඊසාන දිග ප්‍රදේශවලින් පල්ලව ග්‍රන්ථාක්ෂරයෙන් ලියවුණු සෙල්ලිපි හමු වී ඇත. ඒවායේ බුදු සිරිතේ ඇතැම් අවස්ථා හා ජාතක කථා මූර්තිමත් කර ඇත. මෙබඳු සෙල්ලිපි බොහොමයක 'යෙ ධම්මා භෝකුප්පභවා' යන බොද්ධ පාඨය සඳහන් වී තිබේ. හත්වන සියවසේ විසූ හිපුසාං සඳහන් කරන පරිදි තෙලොපතිහි බුදු දහම පැවති බව කියවේ. මෙහි තෙලොපති යන්න ද්වාරවතීහි චිත්‍ර රූපය යි. මේ සාධක අනුව ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරයේ බුදුදහම ද ව්‍යාප්තව තිබෙන්නට ඇත. මේ බුදුදහම අනෙකක් නොව ටොරවාදයයි.

ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරයෙන් හමු වූ ලෝභමය හිටි බුදු පිළිම ලංකාවේ අනුරාධපුර බුදු පිළිමවලට සමාන විය. මේ ලක්ෂණ ඉන්දියාවේ අමරාවතී පිළිමවල ද ඇත. මේ නිසා ලංකාවේ හා ඉන්දියාවේ ආභාසයෙන් මෙම පිළිම නෙලා ඇතැයි විචාරකයෝ හඳුන්වති.

විශේෂයෙන් මේ කාලය තුළ ද්වාරවතීය හා අනුරාධපුරය අතර සබඳතා පැවති නිසා වැඩි ආභාසයක් අනුරාධපුරයෙන් ලැබෙන්නට ඇත. එසේම ලංකාවේ කුඩා බුදු පිළිම ද්වාරවතීයට ගෙන ගොස් ඇති බවත් සැලකේ.

ලක්දිව පැවති ශ්‍රී මහා බෝධි වන්දනාව ද ශ්‍රී පාද වන්දනාවද හත්වන සියවස තරමේ සිට පාවිත්වූ විභාරයේ තිබුණි. මෙම ශ්‍රී මහා බෝධිය දොන්සීමාබෝධි අඩවිය ලෙස හැඳින්වේ. එසේ ම ලංකාවේ සංග්‍රහ කරන ලද ක්‍රිපිටක හා අටුවා ග්‍රන්ථ එකල එහි භාවිත විය.

පාවිත්වූ විභාරයේ හත්වන සියවසට අයත් ශිලා ලේඛනයක ලංකාවේ ලියන ලද තේලකටාහ ගාථා නම් පාලි කාව්‍යයේ ප්‍රථම ගාථා තුන සඳහන් වේ. මේවා සිංහල භික්ෂූන් විහන්සේලා තායිලන්තයට රැගෙන යන්නට ඇත. දෙරට අතර තිබූ සම්බන්ධතා මෙයින් කඩුළුවක් කහවුරු වේ.

මෙතෙක් සඳහන් කරන ලද කරුණු අනුව හත්වන සියවසේ සිට යටත් පිරිසෙන් එකොළොස්වන සියවස තෙක් මධ්‍යම සියමයේ පැවති ද්වාරවතී ශිෂ්ටාචාරය සමග අනුරාධපුර යුගයේ ආගමික හා සංස්කෘතික සබඳතා පැවති බව නිගමනය කළ හැකි ය.

මධ්‍යම සියලුම හා දකුණු සියලුම ද්වාරවනී ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීමෙන් පසු විශාල ප්‍රදේශයක් කාමීබෝජයට යටත් වුණි. එසේ යටත් කරගනු ලැබුවේ හත්වන විජයවර්මන් රජතුමා ය. එම ආධිපත්‍යය පැවති අවධියට අයත් සෙල්ලිපි හා බෞද්ධ නටබුන් රැසක් ඒ අතර වේ.

මෙසේ එකලොස්වන සියවසක් දහතුන්වන සියවසක් අතර කාමීබෝජ අධිරාජ්‍ය බලය ව්‍යාප්තව පැවති මධ්‍යම තායිලන්තය ද එකල කාමීබෝජ නමින් හැඳින්වුණ බව එම ප්‍රදේශවලින් හමු වූ සෙල්ලිපි හා වංසවෘතාර නමින් හැඳින්වෙන තායි වංසකථාවෙන් හෙළි වෙයි.

ක්‍රියාකාරකම

ක්‍රි. ව. හත්වන සියවසේ සිට දොළොස් වන සියවස දක්වා කාලය තුළ තායිලන්තය හා අනුරාධපුර අතර ආගමික වශයෙන් පැවති සමානතා ගැන බිත්ති පුවත්පතකට ලිපියක් සකසන්න

5.2.2 සියම සමඟ පැවති ලාංකීය සබඳතා

ලාංකික වංසකථාකරුවන් පොළොන්නරු යුගයේ දී කාමීබෝජය නමින් හඳුන්වා ඇත්තේ අංකෝරය අගනුවර කරගත් නැගෙනහිර කාමීබෝජය නොව කාමීබෝජ පාලනයට නතු ව පැවති මධ්‍යම සියම යැයි සිතන්නට කරුණු තිබේ.

මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා කන්‍යාවක් යැවූවේ මධ්‍යම සියලුම සිටි මේ කාමීබෝජ පාලකයා වෙත යැයි සිතිය හැකිය.

නිශ්ශංකමල්ල තම සෙල්ලිපියක තමා මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ බෑණනුවන් බව ද රජතුමා සිංහපුරයට හසුන්පත් යවා තමා මෙරටට ගෙන්වා රජකමට පුහුණු කර වූ බව ද සඳහන් කරයි. මෙහි සඳහන් සිංහපුරය මධ්‍යම සියලුම පිහිටි මුඩංගි යන ස්ථානය විය හැකි බවට අනුමානයක් පවතී.

නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා සිය සෙල්ලිපි කිහිපයක කාමීබෝජවාසීන් සඳහා වෙන් කළ විවියක් ගැන සඳහන් කර තිබේ.

දහතුන් වන සියවසේ මැද භාගයේ ඉන්දුදිත්‍ය රජු කාමිබෝජ පාලකයින් පලවා හැර ප්‍රථම කායි රාජ්‍යය ඇරඹී ය. එහි අගනුවර සුබෝකායි වේ. එතැන් සිට ලංකා සියම් සබඳතා අඩුණ්ඩ වී පැවතුණි. කායිලන්තයේ සිරී ධම්ම නගරයට අසිරීමක් බුදු පිළිමයක් වැඩමවා ගැනීම. ඒ සඳහා උදාහරණයක් ලෙස,

හේමමාලා සහ දන්ත කුමරු දළදාව ගෙන එන අතර කායිලන්තයේ සිරීධම්ම නගරයේ නැවතී සිටි බවට මතයක් තිබේ.

මෙරට දළදා වහන්සේ යම් පාලකයකු සතුව පවතී ද ඔහු සිහසුන සතුය යන විශ්වාසය පැතිර තිබූ ආකාරයට ම සිංහල බුදු පිළිමය යම් පාලකයෙකු සතුව ද ඔහු සියමේ අගරජ වෙතියි විශ්වාසයක් පැතිර තිබිණි. මෙකී බුදු පිළිමය වර්තමාන කායිලන්තයේ අගනුවර වූ බැංකොක් නුවර කෞතුකාගාරයේ තැන්පත් කොට තිබේ. වසරකට වරක් අප්‍රේල් මස 14 වන දින එය ප්‍රදර්ශනය කිරීමට කටයුතු යොදා තිබේ.

මේ පිළිමය පිළිබඳ කතා පුවත හා සැසඳෙන තොරතුරු හත්ඵචනගල්ල විහාර වංසයේ, පූජාවලියේ හා මහාවංසයේ සඳහන් වේ. දඹදෙණියේ දෙවන පරාක්‍රමබාහු සමයේ (1236-1271) තාමුලිය දේශයේ සිට පැමිණි ජාවක චන්ද්‍රභානු, සිරීධම්ම රජු අසිරීමක් බුදු පිළිමය ලබාගනු වස් ලංකාවට එවූ දූතයා විය හැකි බව ඉතිහාසඥයින් නිගමනය කොට ඇත. තාමුලිය ධම්මකිත්ති නම් මහ තෙරනමක පිඬු සීඝ්‍රා වධිතා කල පෙරමග පියුම් පැන නැංගියි අසා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා දහම් පඬුරු හා රජ පඬුරු යවා උන්වහන්සේ මෙහි වඩමවා උන්වහන්සේ යටතේ පලාබද්දල සුවිශේෂී වනවාසී භික්ෂු පුහුණු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිට වූ බව පූජාවලියේ හා මහාවංසයේ සඳහන් වෙයි. මේ සාධක අනුව ධම්මකිත්ති මහතෙරුන් වහන්සේ වෙනුවට දෙවන පරාක්‍රමබාහු රජතුමා අසිරීමක් බුදු පිළිමය දෙන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය.

13 වන සියවස අගභාගයේ සුබෝදයේ පාලකයා වූ රාමිකම්මහං රජ දවස පිහිටු සෙල්ලිපියක් ඇත. එයට අනුව ලංකාවෙන් සිරීධම්මපුරයට වැඩම කළ සිංහල මහාසාමී සංඝරාජ කෙනෙකු සුබෝදයට වැඩමවා සිංහල බුදු සමය පැතිරවීය. එතැන් සිට සියමේ සිහලසංඝ ශාසනය නමින් භික්ෂු නිකායක් ඇති විය.

සුබෝදය රජ පවුලට අයත් භික්ෂුන් වහන්සේ නමක් 1351 දී ලංකාවට පැමිණ දස වසරක් ගම්පොළ නැවතී සිට මහියංගණය විහාරයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතුවල නියැලී අනුරාධපුර පොළොන්නරු සිද්ධස්ථාන දූක බලාගෙන පෙරළා සුබෝදයට ගොස් තමා ගත කළ ජීවිතය පිළිබඳ තොරතුරු ඇතුළත් කොට දීර්ඝ සෙල්ලිපියක් පිහිටුවා ඇත. එතුමා ලංකාවේ දී කළ පුණ්‍ය ක්‍රියා කෙරෙහි පැහැදුණු ලාංකික ජනයා එතුමාට බෝධිසත්වචරයෙකු ලෙස සැලකූ බව එම ලිපියෙහි සඳහන් වෙයි. සෙල්ලිපියට අනුව උන්වහන්සේගේ නම ශ්‍රී ශ්‍රද්ධාරාජ වූලමනී සිරීරතන ලංකාදීප මහාසාමී ය.

එකී ලංකාදීප මහාසාමි කල සුඛෝදයේ රජ කළ ශ්‍රී ධර්මරාජලියය නම් රජ ලක්දිව සුමනකුට පර්වත මුදුනේ ඇති සිරිපතුල් සටහනක් පිටපත් කොට ගෙන එන ලෙස දූත පිරිසක් ලංකාවට එවී ය. එසේ පිටපත් කරගෙන ගිය සිරිපා සටහන සුඛෝදය නගරයට බටහිර කන්දේ පිහිටුවා එම ස්ථානය "විචි සුමන කුට" යනුවෙන් නම් කරන ලද බව ලියැය රජතුමා පිහිටුවා ඇති සෙල්ලිපියක සඳහන් කොට ඇත.

ලියැය රජු සමයේ සුඛෝදයට වැඩම වූ ශ්‍රී ලාංකික වනවාසී මහාසාමි සංඝරාජවරයෙකු ගැන සියම් වංසකතා රැසක මෙන් ම මෙම රජතුමාගේ සෙල්ලිපි ගණනාවක ද සඳහන් වෙයි.

උන්වහන්සේගෙන් සිංහල වනවාසී සම්ප්‍රදාය ද මෙකල සියමේ බිහි විය. ලියැය රජතුමා උන්වහන්සේට අම්බවන නම් විහාරය කරවා පූජා කොට ඇත.

තම මාලිගයට වැඩම වූ උන්වහන්සේ වෙතින් බණ ඇසූ රජ එදින ම පැවිදි වී අනතුරුව මහාසාමි සංඝ සමඟ පිරිවරින් ගොස් අම්බවන විහාරයේ වස් විසිය. රජුගෙන් තොර වූ අගනුවර පරසතුරු උවදුරට ලක් විය. මේ අවස්ථාවේ ඇමතිවරු සහ මහජනයා පැමිණ රාජ්‍යය රැකදෙන ලෙස පැවිදි වූ රජතුමාගෙන් ඉල්ලා සිටියහ. රජතුමා එය ප්‍රතික්ෂේප කළ ද මහාසාමි සංඝරාජයන් වහන්සේ ගේ ඉල්ලීම පරිදි යළිත් රජ වී පරසතුරු ආක්‍රමණවලින් රට නිදහස් කර ගත්තේ ය. මෙම තොරතුරු ඇතුළත් සෙල්ලිපියක් සුඛෝදය නගරයේ පිහිටුවා තිබේ.

දහහතරවන සියවසේ අගභාගය වන විට සියමේ අගනුවර බවට පත්වූයේ අයෝධ්‍යා නගරය යි. එකල ධම්මකිත්ති නම් සියම් ජාතික තෙර නමක් ලංකාවට පැමිණ ගම්පොළ සිලවංශ ධම්මකිත්ති සංඝරාජ මාහිමියන්ගෙන් මහණ උපසම්පදාව ලැබ අයෝධ්‍යා නගරයට ගොස් එහි ලංකාරාමයේ වාසය කළේය.

දහසය වන සියවස අග භාගය වන විට මෙරට උපසම්පදාව හා ලංකා ශාසන සම්ප්‍රදායන් පරිහානියට පත් වෙමින් පැවතිණි. දහඅටවන සියවස මැද භාගයේ (1753) වැලිවිට සරණංකර මාහිමියන්ගේ අප්‍රතිහත උත්සාහයෙන් හා කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමාගේ අනුග්‍රහයෙන් සියම් රටින් උපාලි ස්ථවිර ප්‍රමුඛ සංඝයා මෙහි වැඩම කොට උපසම්පදාව පිහිටුවන ලදී. මෙසේ පිහිටුවනු ලැබුවේ දහහතරවන සියවසේ සිට පහළොස්වන සියවස දක්වා වරින්වර මෙරටින් ගෙන ගොස් සියමේ තහවුරු කොට තිබූ ලංකා සිහල උපසම්පදා ක්‍රමය යි.

ක්‍රියාකාරකම

තායි-ලංකා ශාසනික සබඳතා දහතුන්වන හා දාහත්වන සියවස් අතර කාලයේ අධ්‍යයන ව පැවති බව පිළිගත හැකි සාධක තුනක් කෙටියෙන් ගෙන හැර දක්වන්න.

5.3 කාමිබෝජය

පිහිටීම

ථෙරවාදී බෞද්ධ රටක් ලෙස සැලකෙන පැරණි කාමිබෝජය වර්තමාන බමෝර් ජනරජය ලෙස හඳුන්වයි. තායිලන්තය හා දකුණු චියට්නාමයට මායිම් ව පවත්නා කුඩා රටකි.

5.3.1 කාමිබෝජයේ බුදුදහම පැතිර යාම

පස්වන සියවසේ අගභාගයේ දී කාමිබෝජයේ රජ කළ ජයවර්මන් රජු බුදු පිළිමයක් හා වෙනත් පුද පඤ්ච චිත්‍යට පිටත් කර හැරී බව දැක්වෙන සටහනක් අනුව ඒ වන විට එහි බුදුසමය පැවති බව පිළිගැනීමට සිදු වේ.

ක්‍රි. ව. නවවන සියවසේදී එහි විසූ යශෝවර්මන් නම් අධිරාජයාගේ කාලයේ දී සෞඛ්‍යාශ්‍රමය නමින් හික්මු ආරාමයක් ඉදිකරවූ බව ද දැක්වේ.

කාමිබෝජය තුළ ථෙරවාදී බුදුදහමේ දීප්තිමත් බැබළීමක් ඇති වූ අවධියක් ලෙස දහවන සියවසේ රජ කළ ජයවර්මන් රජුගේ කාලය හඳුන්වති. එම රජු තම පුත්‍රයා ලංකාවට එවා පැවිද්ද ලබාදී ධර්මය මනාව හදාරා නැවත සිය රටට ගෙන්වා ගෙන ථෙරවාදී බුදු සමය ප්‍රචලිත කිරීමට කටයුතු කොට තිබේ. ජයවර්මන් රජුට අයත් තාප්‍රාමිහි අභිලේඛනයේ ඔහු කරන ලද සේවා රාශියක් ගැන තොරතුරු ඇතුළත්ව තිබේ. ඔහු සිදුකරන ලද පිංකම්වලින් අනුමෝදන් වූ පිං සිය මවට අනුමෝදන් කොට බුද්ධත්වය ප්‍රාර්ථනා කර තිබේ. මේ සාධක අනුව මෙකල එහි මහායාන බුදුදහම ද ප්‍රචලිතව තිබෙන්නට ඇති බව සිතිය හැකිය.

එකොළොස්වෙනි සියවසේ රජ වූ සුසර්මන් රජු දවස ද බුදුදහම පැවති බව පැහැදිලිවේ. මේ සාධක මත දහතුන්වන සියවස දක්වා කාමිබෝජයේ උපරිවාදී බුදුදහමක් පැවති බව කිව හැකි ය.

කාමිබෝජය දහතුන්වන සියවස අගභාගයේදී නායි දේශපාලන ආධිපත්‍යයට නතු වීමත් සමඟ වෙනත් සමයන් අභාවයට ගොස් උපරිවාදී බුදු සමය අදහන්නා වූ රටක් බවට පත්ව තිබේ.

දහතුන්වන සියවසේ සිට කාමිබෝජයේ රාජ්‍ය ආගම බුදුදහම බවට පත්ව ඇති අතර ජනතාවගෙන් බහුතරය බෞද්ධයෝ වෙති.

මහියන්තක (ඵමමියුන්) හා මහායානික් (මොහනිකොක්) නමින් කාමිබෝජයේ භික්ෂු නිකාය දෙකකි. පළමු නිකායේ සඟරජ හිමි පොම්පෙන්නි පිහිටි බොන්කුම් (බෝධිවාද) විහාරයේ ද දෙවනුව සඳහන් කළ නිකායේ සඟරාජ හිමියෝ උණ්නලොම් (උර්ණලෝම) විහාරයෙන් වැඩ වෙසෙති. මෙකී විහාරයේ වැඩ වාසය කරන භික්ෂුන් වහන්සේලා විශාල පිරිසක් ත්‍රිපිටකය මෙන් ම සංස්කෘත, ප්‍රංශ, චීන ආදී භාෂා ද හදාරති. වර්තමානය වන විට මෙම කුඩා රාජ්‍යයෙහි වෙහෙර විහාර දෙදහසක් වේ. මීට අමතරව එහි ලක්ෂයකට ආසන්න භික්ෂුහු ද වැඩ සිටිති.

රූපය 5.3 කාමිබෝජයේ අන්තෝර්වට්ඨි විහාරය

කාමිබෝජයේ සියැමීරිප් පළාතේ පිහිටි මෙම අන්කෝර්වට් ආරාමය ලෝක ප්‍රකට ය. බමෝර් ජනරජයට අයත් හින්දු දේවාලයක් ලෙස ගොඩනගන ලද මෙය දොළොස්වන සියවසේදී බෞද්ධ විහාරයක් බවට පරිවර්තනය විය.

ක්‍රියාකාරකම

දහවන සියවසේදී බුදුසමය කාමිබෝජය තුළ දීප්තිමත් ව පැවැති බව පෙන්වන සාධක මොනවාද?

5.4 ලාඕසය

කාමිබෝජය, තායිලන්තය, වියට්නාමය යන රටවල් මායිම් කොට ලාඕසය පිහිටා තිබේ. ඉතිහාස කථාවන්ට අනුව ලාඕසයට බුදු සමය ලැබුණේ දහහතරවන සියවසේ දී ය. ඒ සිංහල භික්ෂූන් ප්‍රමුඛ කාමිබෝජ භික්ෂූන්ගෙනි. ඒ දාහතරවන සියවසේ දී ය.

දහඅටවන සියවසේ දී ලාඕසය තායිලන්තයට යටත් රාජ්‍යයක් බවට පත් විය. එහෙත් තායිලන්තය බෞද්ධ රටක් වූ බැවින් ලාඕසයේ බුදුදහම අධිශ්චව ම ඉදිරියට වර්ධනය විය. රාජ්‍ය අනුග්‍රහය මත ථෙරවාදී බුදු සමය ව්‍යාප්ත විය.

වර්තමාන ලාඕසයේ රාජ්‍ය ආගම වනුයේ බුදු දහමයි. කාමිබෝජ භික්ෂූන් අතර පවත්නා ධර්මපුස්තක හා මහානිකාය යන නිකාය දෙක ලාඕසයේ ද පවතී. එකී නිකාය දෙකෙහි සග රජවරුන් දෙනමකි. නිකායික භික්ෂූන්ගේ පූර්ණ පාලනය මේ සඟරජවරුන් මගින් සිදු වෙයි. ලාඕසියන් හා ප්‍රංශ භාෂාව කතා කරන ජන වර්ග දෙකක් රටෙහි වාසය කරති. ඔවුන්ට ථෙරවාදී බුදු දහම පැහැදිලි කරදීම සඳහා එම දෙබසින් ලියවුණු පොතපත සුලභ කිරීමට ලාඕස රජය මහත් උත්සාහයක් දරයි. රටෙහි බුදුදහමේ චිර පැවැත්ම ඇති කරනු සඳහා පාලි භාෂාවේ ඇති විටිනාකම් වටහා ගෙන ඇත. පාලි උගතුන් සංඛ්‍යාව සීමාසහිත වන බැවින් පාසල් අධ්‍යාපනයේ දී ඒ සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබාදී ඇත.

ලාභී ස බෞද්ධ වැසියෝ ජාතක කතා කෙරෙහි දැඩි ඇල්මක් දක්වති. දස ජාතකය හා පනස් ජාතකය යන නම්වලින් හැඳින්වෙන ජාතක කතා පොත් දෙකක් රචනා කොට තිබෙනුයේ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ය. බුරුමය, තායිලන්තය, කාම්බෝජය යන රටවල ඇති මේ පොත් කාම්බෝජය හරහා ලාභී සයට උරුම වන්නට ඇත. සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් වනුයේ පනස් ජාතක පොතෙහි ඇති කතා අතුරෙන් විසි හතක් ම වෙනත් කිසිදු රටක දක්න්නට නොලැබීම යි.

ක්‍රියාකාරකම්

1. ලාභී සයට බුදුදහම ලැබුණේ කුමන කාලයේ ද?
2. ලාභී ස බෞද්ධයින් ජාතක කතාවලට දක්වන සැලකිල්ල පෙන්වුම් කරන සාධක මොනවාද?

5.5 ඉන්ද්‍රනීසියාව

අග්නිදිග ආසියාවේ කුඩා දූපත් තුන්දහසකට ආසන්න ප්‍රමාණයකින් සමන්විත ප්‍රදේශය ඉන්ද්‍රනීසියාව ලෙස හැඳින්වේ. එහි ජාවා, සුමාත්‍රා, බෝර්නියෝ, සෙලීබස් යන ප්‍රධාන දූපත් බුදුදහම පැතිරගිය කලාප ලෙස විශේෂ කොට දක්විය හැකි ය. පැරණි බෞද්ධ නටබුන් රැසක් එකී දූපත්වලින් සොයාගෙන තිබේ. ඇතැම් බටහිර විචාරකයන්ගේ මතය අනුව ධර්මාශෝක රජු දවස සෝණ උත්තර දෙනම වැඩිම කළ සුවිශේෂ භූමිය යනු ජාවා සුමාත්‍රා යන දූපත් ය. මේ මතය පිළිගනු ලබන්නේ නම් මේ ප්‍රදේශ බෞද්ධ ප්‍රදේශ බවට පත්ව තිබෙනුයේ අශෝක රජු සමයේ දී ය. එහෙත් එම සමයට අයත් කිසිදු පුරාවිද්‍යා සාක්ෂ්‍යයක් මෙතෙක් අනාවරණය කර ගෙන නැත.

5.5.1 ඉන්ද්‍රනීසියාවේ බුදුදහම පැතිරීම

ක්‍රි. ව. පස්වන සියවසේ ඉන්ද්‍රනීසියාවට පැමිණි පාභියන් භික්ෂූන් වහන්සේ එහි බුදුදහම පැවති බව සඳහන් කරයි. චීන වාර්තාවල දක්වෙන කරුණු අනුව කාශ්මීරයේ සිට ජාවා දූපතට පැමිණි ගුණවර්මන් නම් භික්ෂුවක් එහි රජ පවුලට ධර්මය දේශනා කොට බුදුදහමේ ආශීර්වාදය ලබා දී ඇත. දකුණු ඉන්දියාවේ ථේරවාදී බුදුසමය පැතිරී පැවති තුන්වන හෝ හතරවන සියවස්වල දී මෙය සිදුවන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. ජාවා සුමාත්‍රා වැනි දූපත්වලින් හමු වූ අමරාවතී ශෛලියේ බෞද්ධ ප්‍රතිමා ආදිය දෙවන

සහ කුන්වන සියවසවලට අයත්වන ඒවා ලෙස පිළිගැනෙන හෙයින් මේ මතය වඩාත් තහවුරු වේ. ඉන්දියාවේ උතුරු හා දකුණු පෙදෙස්වලින් එහි වැඩිම කළ ධර්මදූතයන් වහන්සේලාගෙන් බුදු සමය පිළිබඳ පණිවුඩය ඉන්දුනීසියාවට ලැබෙන්නට ඇත.

ගුණවර්මන් භික්ෂුව එහි සිටි කාලවකවානුව තුළ දී ධර්මගුණ නිකායට අයත් ගුන්ඵයක් පරිවර්තනය කළ බවක් ඒන වාර්තාවල දක්වෙන නිසා ථෙරවාදයේ කොටසක් වූ සර්වාස්තිවාදී බුදුදහම එහි ප්‍රචලිත වන්නට ඇතැයි අනුමාන කෙරේ.

ඒන වාර්තාවලට අනුව හතරවන සියවස වන විට ඉන්දුනීසියාවේ බාලි දූපතෙහි බුදුදහම ප්‍රචලිතව පැවතුණි. බාලි දූපතේ රජු බුදුන් වහන්සේගේ මෑණියන් වූ මහාමායා දේවිය තම රටේ කාන්තාවක ලෙස හඳුන්වා දීම මගින් බුදුදහමට ඔවුන් තුළ වූ ගෞරව හඟවන්නේ යැයි ඉතිහාසඥයෝ පවසති.

හත්වන සියවසේ ඉන්දියාවට යන ගමනේ දී සුමාත්‍රාවේ සය මසක් පමණ නැවති සිටි ඉරිසිං භික්ෂුවගේ වාර්තාවලට අනුව සුමාත්‍රාවේ පැවති පැරණි ශ්‍රී විජය රාජ්‍යයේ අගනුවර වූ පලෙයිබාන් නගරය ථෙරවාදී බුදුසමයේ බලකොටුවකි. එහි භික්ෂූන් දහසකට අධික ජීවිසක් විසූ බවත් ඒ අවට දූපත් දහයක පමණ ජනයා අතර බුදුදහම ජනප්‍රියව පැවති බවක් උන්වහන්සේ තවදුරටත් සඳහන් කර ඇත.

සුමාත්‍රාවේ විසූ ජලනාග නම් ථෙරවාදී බෞද්ධ රජෙකු පිළිබඳ තොරතුරු දක්වන අභිලේඛනයක් හමුව තිබේ. එම අභිලේඛනය ඉරිසිංගේ ථෙරවාදී බුදුසමය පිළිබඳ සඳහන සනාථ කරන්නක් ලෙස ගත හැකි ය. තවද එහි සිටි මහායාන බෞද්ධයින් වජ්‍රයාන, තන්ත්‍රයාන යන නම්වලින් හැඳින්වුණු කාන්තික බුදුසමය අනුගමනය කළ බව මූලාශ්‍රය වලින් සනාථ වෙයි.

ඒනයට තන්ත්‍රයානය හඳුන්වා දුන් වජ්‍රබෝධි හා ඔහුගේ ශිෂ්‍ය අමෝඝවජ්‍ර ලංකාව හරහා ඒනයට යන අතරතුර සුමාත්‍රාවේ මාස පහක් නැවති සිටි බව සටහන්ව ඇත.

අටවන සියවසේ සිට ඉන්දුනීසියාවේ බලයට පත් වූ ශෛලේන්ද්‍ර රාජ පරම්පරාවේ මූලිකත්වය යටතේ මහායාන ප්‍රබෝධයක් ඇති වූ බවට සාධක තිබේ.

වෙනත් රටවල ඇති බෞද්ධ ස්තූපවලට වඩා වෙනස් වූ මුහුණුවරකින් බෝරෝබුදුර් හෙවත් බහුබුද්ධ ස්තූප සංකීර්ණය නිම කොට ඇත්තේ ශෛලේන්ද්‍ර රාජ පරම්පරාවේ අනුග්‍රහයෙනි. මෑතකදී ලෝක උරුමයක් වශයෙන් යුනෙස්කෝව පිළිගත් මෙම ස්තූප ජාවා දූපතේ පිහිටා ඇත. බුදුරු පන්සිය පණහක් තැන්පත්ව තිබෙන එය මහායාන බලපෑම මැනවින් විදහා දක්වයි.

රූපය 5.4 ජාවාහි බෝරෝබුදුර් විහාරය

ජාවා දිවයිනේ රතුචක සානුවෙන් හමු වූ වර්ෂ 714-792 කාලයට අයත් සතු සෙල්ලිපියක සඳහන්වන පරිදි ශෛලේන්ද්‍ර වංශික විජයෝත්තංග රජු සිංහල භික්ෂූන් සඳහා අභයගිරි විහාරයජාවාහි කරවා ඇත.

ක්‍රි. ව. නවවන සියවසේ සිට ඉන්දුනීසියාවේ ක්‍රමිකව වර්ධනය වූ භික්ෂු ආගමික හා පහලොස්වෙනි සියවසේ සිට ඇරඹි මුස්ලිම් ආධිපත්‍යයත් නිසා බෞද්ධ බලය පිරිහෙන්නට වූ නමුදු වර්තමානයේ වුව ද ලක්ෂ සංඛ්‍යාත බෞද්ධ ජනතාවක් එහි වාසය කරති.

ක්‍රියාකාරකම

බෝරෝබුදුර් විහාරය (බහුබුද්ධ රූප) පිළිබඳ ඓතිහාසික තොරතුරු එක් රැස් කර පොත් පිංචක් සකස් කරන්න.

5.5.2 ආසියාවේ මහායාන බෞද්ධ සංස්කෘතිය

බුදු සමය ඉන්දියාවෙන් බැහැර ලෝකයට බෙදා දුන් ප්‍රධාන අවස්ථා දෙකක් විය. අශෝක අධිරාජ්‍යයාගේ කාලයේ පැවැත්වුණු තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසු ලංකාව ඇතුළු රටවල් නවයකට ධර්මදූතයන් විහන්සේලා වැඩම කිරීම ඉන් පළමු අවස්ථාව වේ.

පළමුවන ශතවර්ෂයේ දී කණිෂ්ඨ අධිරාජ්‍යයාගේ අනුග්‍රහයෙන් පැවැත්වුණු ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව සංවිධානය වූ මහායාන භවත් උතුරු බුද්ධාගම නොයෙක් රටවලට පැතිරයාම දෙවන අවස්ථාව වශයෙන් දැක්විය හැකිය. මහායානයේ බලපෑම ආසියාව පුරාම දක්නට ලැබුණි.

ථෙරවාදය මෙන් ම මහායානය ද එම සියවසෙන් පසුව මධ්‍ය ආසියාවේ රටවල් සියල්ලෙහි ම වගේ පැතිරී ගියේ ය. එසේ වුව ද වර්තමානය වන විට ඒවායේ ඉස්ලාම් ධර්මය පැතිරීම නිසා බුදුදහම අතීත ස්මාරකවලට පමණක් සීමා වී ඇත. බුදුදහම චීනය, කොරියාව හා ජපානය වැනි ඇත පෙරදිග රටවලට පැතිර යාමේදී මධ්‍ය ආසියාතික ප්‍රදේශවලින් සිදු වූ සේවය අනල්ප ය. පැරණි සේද මාවත ඔස්සේ ගමන් කළ බෞද්ධ ධර්මඥානයන්ගෙන් ඉටු වූ විශිෂ්ට සේවය වූයේ චීන මහා දේශයට බෞද්ධ සංස්කෘතියේ පණිවුඩය ලැබීම යි. ඉන්පසු එම පණිවුඩය චීනයෙන් කොරියාවටත් කොරියාවෙන් ජපානයටත් ගලා ගියේ ය.

5.6 චීනයේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය

බුදුදහම හඳුන්වා දෙන විට චීනයේ ඉපැරණි ශිෂ්ටාචාරයක්, දියුණු ලේඛන කලාවක් හා අධ්‍යාපනික සම්ප්‍රදායක් ද පැවතුණි. චීනයට බුදුදහම හඳුන්වා දුන් ධර්මඥානාණන් වහන්සේලාට මේ කතවිය අභියෝගයක් විය. චීන ජනතාව බුදුදහම හැදින්වෙන්නේ තමන්ට උරුමවූත් තමන්ට ආවේණික වූත් ඇදහිලි, විශ්වාස, චින්තන සහ දාර්ශනික සම්ප්‍රදායයන් පදනම් කොට ගෙනය. චීන දේශපාලන චින්තනය හා සමාජ චින්තනය හැඩ ගැස්වීමට පාදක වූයේ කොන්ෆියුසස් දහම යි.

චීනයට බුදුදහම පැමිණි ආකාරය වටහාගැනීමට පාදක වූ සාධක විරල ය. එහෙත් නොපැහැදිලි හා අනුමාන සාධක මත බොහෝ උගතුන් පිළිගෙන ඇත්තේ විවිධ වෙළඳුන් හා සංචාරකයින් මගින් බුදු දහම පැමිණි බව යි.

චීනයේ බුදු දහම පැතිරී යාම

වර්තමානයේ පවතින පිළිගැනීම් අනුව චීනයට බුදුදහම ගෙනාච්චි විං-කි (58-75) අධිරාජ්‍යයාගේ කාලයේ දී ය. එතුමා කාශ්‍යප-මාතංග හා ධර්මරක්ෂිත දෙනමට කළ ආරාධනාව පරිදි චීනයට පෙනී පිළිම හා ධර්මග්‍රන්ථ රැගෙන වැඩම කළේ ය. උන්වහන්සේලා ධර්ම ග්‍රන්ථ චීන බසට පරිවර්තනය කළහ. එහෙත් පරම්පරාගත චීන ජනප්‍රවාද අනුව ඉන්දියාවේ අශෝක අධිරාජ්‍යයාගේ සමයේ දී චීනයට බුදුදහම පැමිණි බවට ද මතයක් පවතී.

ක්‍රි.ව. 149 දී චීනයට පැමිණි මධ්‍ය ආසියාතික භූපාථච්ච නම් රජ කුලයක කුමරෙකු පැවිදිව ධර්මග්‍රන්ථ චීන බසට පරිවර්තනය කරවීය. ධර්ම ප්‍රචාරයෙහි යෙදුණු උන්වහන්සේ වෙතින් බොහෝ පිරිසක් පැවිදි උපසම්පදාව ලැබූහ.

පළමුවන සියවස මැද වන විට බුදුදහම පැතිරී තිබුණි. කොන්ෆියුසියුස් දහමට වඩා දියුණුව පැවතීම හා කාමී දහමට වඩා එය නවතාවයකින් යුක්ත වීම බහුතර චීන වැසියන්ගේ සිත් ගැනීමට හේතු විය. එම සියවසේ ම ටාටර් වංශිකයන්ගෙන් ලැබුණු සහයෝගය ඉතා වැදගත් ය.

ක්‍රි.ව. 191 දී හැං වංශික චීන අධිරාජ්‍යයාගේ නිලධාරියෙකු විසින් ප්‍රථම වරට උතුරු චීනයේ කියෑ-කිසු ප්‍රදේශයේ බෞද්ධ ආරාමයක් ආරම්භ කර සමාජ සේවා වැඩ පිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කළේ ය.

මේ අනුව හතරවන හා පස්වන සියවස් වන විට උතුරු චීනයේ බුදුදහම බෙහෙවින් ව්‍යාප්තව තිබුණි. එං රාජවංශ අගනුවර වූ දැං ඇංහි ජීවත් වෙමින් බෞද්ධ ශාස්ත්‍රීය කටයුතුවල යෙදුණු කුමාරජීව හිමියෝ චීනයේ මෙතෙක් ප්‍රචාරය නොවූ බෞද්ධ දර්ශනයේ නවාංග එම රටට හඳුන්වාදීම සඳහා මහඟු සේවයක් කළහ. උන්වහන්සේ මධ්‍ය ආසියාතික භික්ෂුවකි.

405 වන විට උතුරු චීනයේ පවුල් දහයකින් නවයක් ම බෞද්ධයෝ වූහ. 500 වන විට මුළු චීනය ම බෞද්ධ රාජ්‍යයක් විය. මේ අවධියේ හැම ගමක ම බෞද්ධ ආරාමයක් ඉදිකොට තිබුණි. බෞද්ධ සුක්‍ර සජ්ඣායනයක් පැවැත්වීම සාමාන්‍ය දර්ශනයක් බවට පත්විය. භික්ෂු-භික්ෂුණීන් සුලභවීම මහත් ගෞරවයෙන් සලකන දර්ශනයක් විය.

දකුණු චීනයේ වෙයි රාජවංශයේ අධිරාජ්‍ය ලියාං-චුක් ශ්‍රේෂ්ඨතම චීන බෞද්ධ අධිරාජ්‍යයා සේ සැලකේ. ඔහුගේ අනුග්‍රහය නිසා බුදුදහමට එල්ල වූ විරුද්ධවාදී බලවේග සියල්ල ම ජයගත හැකි විය.

චීන බෞද්ධ භික්ෂුන් වහන්සේලා ධර්ම ග්‍රන්ථ සොයා ඉන්දියාවට පැමිණීම වැදගත් ලක්ෂණයක් වේ. පස්වන සියවසේ ඉන්දියාවට වැඩම කළ පාභියන් හිමි ඒ අතර ප්‍රමුඛ වේ. උන්වහන්සේ පැමිණෙන විට ඉන්දියාවේ ථේරවාදී දහම පිරිහී තිබුණ ද මහායානය ප්‍රබල තත්වයෙන් පැවතුණි. වසර කීපයක් ඉන්දියාවේ සංචාරය කර ලංකාවට පැමිණි උන්වහන්සේ අනුරපුර අභයගිරි විහාරයේ නැවතී සිට ථේරවාද බුදුදහම උගත්හ. වසර පහක් ම පිට රටවල ජීවත් වූ පාභියන් හිමි බෞද්ධ පොත්පත් එකතු කරගෙන සිය රටට වැඩියහ. පාභියන් හිමියෝ එරට දකුණු චීන අගනුවර හැං කියුකි ආරාමයේ ජීවත්වෙමින් පොත්පත් චීන භාෂාවට පරිවර්තනය කිරීමට සිය ජීවිතයේ අවසාන කාලය කැප කළහ.

උන්වහන්සේ නැවත චීනයට වැඩම වීමෙන් පසුව ලංකාවේ භික්ෂුණීන් වහන්සේලා චීනයට වැඩම කොට එහි භික්ෂුණී උපසම්පදාව ඇති කළ බව චීන වාර්තාවල සඳහන් වේ. මෙම චීන භික්ෂුණීන් වහන්සේලා දකුණු නැංජින් නගරයේ වැඩ වාසය කළහ. ලාංකික

භික්ෂුණීන් වහන්සේලා චිත්තයට වැඩම කරන ලද්දේ ලාංකික වෙළඳෙකු වූ නන්දියෝ නැවකිනි. එම භික්ෂුණී කණ්ඩායමේ මූලිකත්වය ගන්නා ලද්දේ තියෝසරා නම් භික්ෂුණීන් වහන්සේ ය. තියෝසරා යනු තිස්සා හෝ දේවසරා විය හැකිය.

නවවන ශතවර්ෂය අවසන් වන විට බුදුදහම චිත්තයේ ජාතික ආගම බවට පත් වී තිබුණි. විවිධ ථේරවාදී හා මහායාන ඉගැන්වීම් එම රටට හඳුන්වා දීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ආචාර්යවාද රාශියක් බිහිවී තිබුණි. නිකාය ලෙස හැඳින්විය හැකි මෙකී ආචාර්යවාද අතර කිෂං තායි හා හු ආ-යෝ නිකාය දෙක ඉහළ සමාජය තුළ වඩාත් ජනප්‍රිය ව පැවතියේ ය.

චිත්තයේ ජනප්‍රිය වූ නිකායවලින් කැපී පෙනෙන එකක් වූයේ වාන් හෙවත් සෙන් බුදු සමය යි. එය බෝධිධර්ම නම් ඉන්දියානු භික්ෂුව හඳුන්වා දුන් බව පිළිගනී. ධ්‍යාන වැඩිමට ප්‍රමුඛත්වය දුන් මෙහි බුද්ධත්වය ලැබීමේ මාර්ගයක් ගැන දක්වන කරුණු මිථ්‍යාවක් ලෙස බැහැර කළ ද බොහෝ දෙනා අතර ජනප්‍රිය විය.

අමිතාහ බුදුන් වාසය කරන්නේ යැයි මහායානිකයන් සලකනු ලබන සුධාවතිය හෙවත් පරම සුන්දර ලෝකය මුල් කර ගෙන බිහි වූ චං-කුං නිකාය චිත්තයේ මෙන් ම සෙසු මහායානික රටවල ද ජනප්‍රිය විය.

ක්‍රියාකාරකම

චිත්ත බෞද්ධයන් එදිනෙදා කටයුතුවල දී අනුගමනය කරන බෞද්ධ චාරිත්‍ර දෙකක් ගැන කෙටි තොරතුරු එක් රැස්කරන්න.

5.7 කෙරියාවේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය

වර්තමානයේ උතුරු කෙරියාව හා දකුණු කෙරියාව වශයෙන් බෙදී ඇති කෙරියාව තුන් පැත්තකින් ම මහ මුහුදෙන් වට වී ඇති සුවිශාල රටකි. එහි උතුරු දේශ සීමාව වන්නේ චීනය හා රුසියාව යි. කෙරියාව ලෝකයේ ප්‍රධාන බෞද්ධ රාජ්‍යයක් ලෙස එක් කලෙක පැවතුණි.

කෙරියාව ගොඩබිමින් ආසියා මහද්වීපය හා සම්බන්ධ වී ඇති නිසා එහි ජනාවාස බිහිවීමේ දී මහද්වීපය ඔස්සේ සිදු වූ ජන සංක්‍රමණ වැදගත් වේ. බුදුදහමේ ආභාසය ලැබීමට පෙර කෙරියාව විවිධ ජන කණ්ඩායම් මුල් කරගත් රාජ්‍ය කිහිපයකට බෙදී පැවතුණි. විවිධ භාෂා කතා කළ එම ජනතාවට පොදු ඇදහිලි ක්‍රමයක් හෝ සංස්කෘතියක් නොවීය.

5.7.1 කොරියාවට බුදුදහම පැමිණීම

කොරියානු අර්ධද්වීපයට බුදුදහම ලැබෙන අවධිය එනම් ක්‍රි. ව. හතරවන සියවස වන විට ශිල්ලා, ගෝර්යෝ, පෙක්චේ වශයෙන් ස්වාධීන රාජ්‍ය තුනකට බෙදී පැවතුණි.

ක්‍රි. ව. 372 දී ගෝර්යෝ රාජ්‍යයෙහි පාලකයා වූ සොසෙරීම් රජුගේ දෙවන රාජ්‍ය වර්ෂයේ දී සුන්දෝ නම් ඉන්දියානු භික්ෂුවක් බෞද්ධ සූත්‍ර ග්‍රන්ථ හා බුදු පිළිම කීපයක් රැගෙන වැඩම කළේ ය. අනතුරුව 381 දී තවත් ඉන්දියානු භික්ෂුන් වහන්සේ කෙනෙකු වූ මරකන්ද හිමි බෞද්ධ ධර්මයේ පණිවිඩය රැගෙන රාජ්‍යයට ඇතුළු විය. මෙසේ අවස්ථා දෙකක කොරියාවට බුදුදහම ලැබී ඇත. ඒ සඳහා යහපත් ප්‍රතිචාර ලැබීම වැඩි කළ යාමට පෙර බුදු දහමේ වර්ධනයට හේතු විය.

ශිල්ලා රාජ්‍යයට බුදුදහම හඳුන්වා දෙනු ලැබුවේ ගෝර්යෝ භික්ෂු නමක වූ මුක්භෝජා හිමි විසිනි. ඒ වන විට එහි පාලකයා වූයේ නුල්චි නම් රජු ය.

කොරියාවේ විවිධ රාජ්‍යයන්ට බුදුදහම ලැබුණු අවධියේ එම රාජ්‍යවල පැවතියේ භූතාත්ම වැනි විශ්වාස පදනම් කර ගත් ඇදහිලි ය. මහායානයේ ශාඛාවක් වූ තන්ත්‍රයානය මධ්‍ය ආසියාව හරහා චීනයට පැමිණෙන විට විවිධ ජන විශ්වාස හා සම්මිශ්‍රණය වී තිබිණ. මන්ත්‍ර සජීකරණය හා බෝධිසත්ව වන්දනාවට එහි මූලිකත්වයක් හිමි වුණි. කොරියාවට හඳුන්වා දුන්නේ ද එම තන්ත්‍රයානයේ ම එක් අංගයකි.

කොරියාව තුළ බුදුදහම ජනප්‍රිය වූයේ ජනතාවටත් රටටත් සෞභාග්‍ය ලබා දෙන මන්ත්‍ර සජීකරණය මුල් කර ගත් ආගමක් වශයෙනි. සමකාලීන ආසියානු මහද්වීපය හරහා එල්ල වූ සතුරු ගෝත්‍රික ආක්‍රමණවලින් පීඩිතව සිටි ජනතාවට ආක්‍රමණවලින් මිදීමේ මගක් ලෙස බෞද්ධ මන්ත්‍ර සජීකරණය ඉතා ඉහළ තැනක් ගත්තේ ය.

ගෝර්යෝ රාජ්‍යයෙහි කොටු වූවන් රජු ක්‍රි. ව. 393 දී තම රාජ්‍යයේ සියලු දෙනා බුදුදහම ඇදහිය යුතු බවට ආඥාවක් නිකුත් කළේ ය. මීට අමතර රජෙකු ක්වාකෙතෝ පියොංයෑං නගරයෙහි බෞද්ධ විහාරස්ථාන නවයක් ඉදි කළ බවත් කොරියානු ජනප්‍රවාදවල සඳහන් වේ. මේ අවධියේ ගෝර්යෝ රාජ්‍යයෙහි භික්ෂුන් වැඩිදුර ධර්මය ඉගෙනීමට චීනයටත් චීන භික්ෂුන් ගෝර්යෝවලටත් නිතර නිතර පැමිණීමක් එහි ධර්ම ව්‍යාප්තියේ දී වැදගත් විය.

පෙක්චේ රාජ්‍යය බුදුදහම ශිෂ්‍රයෙන් පැතිරී ගිය රාජ්‍යයකි. කියුටික් නම් භික්ෂුන් වහන්සේ ඉන්දියාවට වැඩම කොට ධර්මය ප්‍රගුණ කොට නැවත පැමිණ ඇත්තේ සංස්කෘත බෞද්ධ ග්‍රන්ථ රාශියක් ද රැගෙන ය. ඒවා උන්වහන්සේ තවත් උගතුන් රැසකගේ සහාය ලබා ගෙන කොරියානු භාෂාවට පරිවර්තනය කළ අතර මෙකී කර්යයන්ට පෙක්චේ රජුගෙන් ලැබුණු සහයෝගය ඉතා වැදගත් විය. ඔහු මාඝ්‍ය ආඥාව පැනවූ බව වාර්තාවල දැක්වේ.

600-640 කාලයේ සිටි පෙක්වේ රජු විසින් ගොඩනංවා ඇති මීරුක් විහාරය එවකට ඇත පෙරදිග රටක වූ විශාලතම බෞද්ධ විහාරය විය. කළුගලින් නිමවා ඇති මෙය අදටත් ආරක්ෂිතව පවතී.

හයවන සියවස මැද භාගය වන විට කෙරියානු බෞද්ධ භික්ෂුහු ජපානයට ද බුදුදහමේ පණිවුඩය බෙදාදීමෙහි සමත් වූහ. ජපානයේ ඡෝතෙකු කුමාරයාගේ කාලයේ දී දක්නට ලැබෙන බෞද්ධ ප්‍රබෝධයට මූල පුරන ලද්දේ කෙරියානු භික්ෂුන් වහන්සේ විසිනි.

කෙරියානු බෞද්ධ සංස්කෘතියේ ස්වර්ණමය යුගය ඒකාබද්ධ ශිල්ප රාජ්‍ය සමය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. 668 -935 දක්වා පැවති ඒකාබද්ධ ශිල්ප රාජ්‍ය යුගයෙහි රජ පවුල, ප්‍රභූ පන්තිය හා පොදු ජනතාව බෞද්ධ ඉගැන්වීම්වලින් ශික්ෂිතව ගොඩනගා ගත් සාමකාමී දිවි පෙවෙත රටේ අභිවෘද්ධියට හා සෞභාග්‍යයට හේතු විය. මේ යුගයේ භික්ෂුන් වහන්සේලා මෙන් ම රජ පවුලේ උදවිය ද චිනයට ගොස් බුද්ධ ධර්මය ප්‍රගුණ කළහ.

රූපය 5.5 කෙරියාවේ මීරුක් විහාරය

ගෙරියානු බෞද්ධ යුගයේ වැදගත් ලක්ෂණ කීපයකි

- ❖ පොදු ජනතාව අතර සාමකාමී සහජීවනය සමානාත්මතාව වර්ධනය වීම.
- ❖ සිල්වත් ගුණවත් භික්ෂුන් රාජ්‍ය උපදේශක ලෙස කටයුතු කිරීම
- ❖ විහාරස්ථාන රාජ්‍ය බලවලින් නිදහස්වීම
- ❖ රජ පවුලේ දරුවන් සසුන් ගතවීම

918-44 රජ කළ කොරියෝ රජ සියලු දෙනා පිළිපැදිය යුතු දසවිධ සමාජ ධර්ම පද්ධතියක් ප්‍රකාශයට පත් කළේ ය. බෞද්ධ වෙහෙර විහාර බහුල ව ඉදි වූ මේ අවධියේ දී ශෙන් හා කියෙන් භික්ෂු නිකාය සමඟි විය. කොරියානු ත්‍රිපිටකය ලී පුවරුවල ලිවීම ද සිදු වූයේ මෙම අවධියේ දී ය. එකී ත්‍රිපිටකය වර්තමාන හේන්සා විහාරයේ තැන්පත් කර ඇත.

කොරියාවේ භික්ෂුන් වහන්සේලා තම රට ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා සිදු කරන ලද සේවාව ඉතා වැදගත් ය. ජපානය, කොරියාව යටත් කරගෙන තිබූ සමයේ තම රට නිදහස් කර ගැනීම සඳහා භික්ෂුහු පෙරමුණ ගත්හ. එහි කැපී පෙනෙන චරිතය වූයේ මනේ භික්ෂුන් වහන්සේ ය. උන්වහන්සේ විවිධ ගැහැට මධ්‍යයේ ජනතාව ඒකරාශී කර නිදහස් ආරගලයට දායකත්වය සැපයීය. උන්වහන්සේ නමින් එනම් මනේ පදනම නමින් අද ද සංවිධානයක් තිබේ. උන්වහන්සේ විසින් රචනා කරන ලද ග්‍රන්ථයක් පාසල් විෂය මාලාවට එක්කර තිබීම සුවිශේෂ කරුණකි. වර්තමානයේ භික්ෂු-භික්ෂුණී උභයෝ සංඝයා කොරියාවේ වැඩසිටින අතර ප්‍රධාන නිකාය වෝග්‍ය නිකාය යි. එය බොහෝදුරට ආරණ්‍ය නිකායක් වන අතර එහි භික්ෂුන් වහන්සේලා විවාහ දිවියට පත් නොවෙති.

රූපය 5.6 හේන්සා විහාරය

5.7.2 කොරියානු බුදුදහමේ වර්තමාන තත්වය

- ❖ බෞද්ධ ජනගහනය 25% පමණ වීම
- ❖ රාජ්‍යය අනාගමික වීම
- ❖ වෙහෙර විහාරවලට රාජ්‍ය අනුග්‍රහය නොලැබීම
- ❖ සමහර භික්ෂුන් වහන්සේලා වනයතව ධ්‍යාන වැඩීමට යොමුවීම
- ❖ තරුණ පරම්පරාව තුළ සිදුවී ඇති මතවාදී වෙනස්කම්
- ❖ බෞද්ධ ජීවිත දේශීය දේව වන්දනය සමග සම්මිශ්‍රණ වී තිබීම
- ❖ භික්ෂුණී ශාසනය වැදගත් තැනක පැවතීම

කෙටියාවෙන් බෞද්ධ සංස්කෘතියට සිදු වූ සේවාව

- ❖ ක්‍රිපිටක කෙටියානා ඇතුළු බෞද්ධ පොත්පත් රාශියක් බිහිවීම.
- ❖ කෙටියානු භික්ෂූන්ගේ දාර්ශනික අදහස් ඇත පෙරදිග චින්තනයට බලපෑම් ඇති කිරීම.
- ❖ බෞද්ධ සංස්කෘතිය කෙටියානු සංස්කෘතික උරුමය බවට පත්වීම
- ❖ බෞද්ධ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයක් බිහිවීම
- ❖ සෙන් භාවනා ක්‍රමය අපරදිග රටවල ව්‍යාප්ත කිරීම

ක්‍රියාකාරකම්

1. කෙටියාවට බුදුදහම ලැබෙන අවධියේ එහි පැවති රාජ්‍යය නම් කරන්න.
2. කෙටියාවේ බුදු සමයෙහි වර්තමාන තත්වය කුමක් ද?

5.8 ජපානයේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය

ජපානය පැසිපික් සාගරයෙන් හා ජපන් මුහුදින් වට වූ ප්‍රධාන දූපත් හතරකින් සමන්විත වූ ආසියාවේ නැගෙනහිර මුහුදු තීරයේ පිහිටි රටකි.

5.8.1 ජපානයේ බුදුදහම ආරම්භ වීම

ජපානය කෙටියාවේ පැවති පෙක්චේ රාජ්‍යයේ මිතුරු රටක් විය. එන ශිෂ්ටාචාරයේ ආභාසය කෙටියාව හරහා ජපානයට ද ළඟා විය. ජපන් වංශකතා අනුව ක්‍රි. ව. 552 දී පෙක්චේ රාජ්‍යයේ රජු බුදු පිළිමයක් හා බෞද්ධ සූත්‍ර ග්‍රන්ථ රාශියක් ඇතුළු කුටු පඬුරු දී දූත පිරිසක් ජපානයට යවා ඇත. මේ සමග භික්ෂු භික්ෂුණීන් පිරිසක් ද වූහ.

ජපානයට එතයෙන් හා කෙටියාවෙන් පැමිණි සංක්‍රමණිකයන් හා දූත පිරිස් නිසා හයවන සියවසේ මැද භාගය වන විට එහි සිටි ජන කොටස්වලින් හතරෙන් තුනක් ම විදේශික ප්‍රභවයක් ඇති අය වූහ. ඔවුන් සිය මවු රටේ දී බුදුදහම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා සිටි බවට සැකයක් නැත. මෙම ආගම මහායානය වේ. නොයෙක් බුදුවරු එහි සිටිති. මේ සියලු බුදුවරුන්ගේ ඒකාබද්ධ ප්‍රතිමූර්තිය වූයේ ශාක්‍යමුනි හෙවත් ගෞතම බුදුන් වහන්සේ ය.

කොට්ඨාසවේ පෙක්වේ රාජ්‍යයෙන් එවන ලද බුදු පිළිමය එවකට සිටි ජපන් අධිරාජ්‍යයාගේ ප්‍රසාදයට ලක් විය. එය සිය රාජ සභාවට ඉදිරිපත් කර තීරණයක් ගැනීමට සිදු විය. මොහොබෙ හා නකතොම් කණ්ඩායම් පාරම්පරික ශිෂ්‍යයන් අනුගාමිකයෝ වූහ. බොද්ධ ආගම පිළිගැනීම නිසා දේශීය දෙවිවරුන් කෝපයට පත් වී රටට විපතක් කරනු ඇතැයි ඔවුහු තර්ක කළහ. එහෙත් සෝගාවරු නව දහම පිළිගැනීම යෝග්‍ය යැයි තර්ක කළහ. ගැටලුවකට මැදි වූ අධිරාජ්‍යයා, බුදු පිළිමය සෝගාවරුන්ට භාර කොට පුද පූජා කරන ලෙස උපදෙස් දුන්නේ ය. මෙහිදී බුදුපිළිමයට පූජා පවත්වන්නට භික්ෂුණිහු ද පටන් ගත්හ.

එකල ජපානය පුරා පැතිරී ගිය වසංගත රෝගයකින් මිනිස්සු විශාල වශයෙන් මරණයට පත් වූහ. මෙය ප්‍රයෝජනයට ගත් බුද්ධාගමට විරුද්ධ වූ පාරම්පරික රදලයෝ තමන් කී පරිදි ම දෙවියන් කෝපව මේ විපත් සිදු කරන්නේ යැයි රජුට පෙන්වා දුන්හ. එවිට බුදු පිළිමය ද විහාරය ද ගිනිබත් කෙරිණි. එහෙත් වසංගත රෝගය කෙළවර නොවීය. ඒ අතර රජ මාලිගයේ කොටසක් ද ගිනි බත් වූයේ ය. බුදු පිළිම හෝ බුදුදහම විපතට ගේතු නොවී යැයි තෙරුම් ගත් රජ පිළිමයට නැවතත් පුද පූජා කිරීමට සෝගාවරුන්ට අවස්ථාව සලසා දුන්නේ ය. මේ අතර සෝගාවරු සෙසු ගෝත්‍ර අභිබවා දේශපාලන වශයෙන් බලවත් වූහ. ජපානය පුරා බොද්ධ වෙහෙර විහාර ඉදිකරන්නටත් කොට්ඨාසවෙන් තව තවත් භික්ෂු-භික්ෂුණින් වහන්සේලා ගෙන්වා ගන්නටත් පටන් ගත්හ. බුදු සමය ජපානයට පිවිසියේ එපරිද්දෙනි.

5.8.2 ජපානයේ බුදුදහම ව්‍යාප්ත වීම

ජපානයට පිවිසි බුදුදහම ස්ථාවර වන්නට වූයේ හතරවන සියවසේ සුයිකෝ අධිරාජ්‍යයාගේ කාලයෙහි (592 - 628) ය. මේ අධිරාජ්‍යයා යටතේ සියලු පරිපාලන කටයුතු කරගෙන ගියේ ඡෝකොකු කුමරු ය. භක්තිමත් බොද්ධයෙකු වූ ඔහු බුදුදහම විෂයෙහි කළ උසස් මෙහෙවර නිසා ම ජපානයේ අශෝක ලෙස ද හැඳින්වෙයි. ජපන් ජාතිකයින් ක්‍රි.ව. රත්නයට භක්තිමත්ව ගෞරව කළ යුතු යැයි ඔහු නියෝග කළේ ය.

බුදුදහම ජපානයට හඳුන්වා දුන් අවදියේ එය ව්‍යාප්ත වූයේ ලොකික සෑප සම්පත් හා අපල උවදුරු දුරු කිරීමේ මහානුභාව සම්පන්න සුත්‍ර සමූහයක් වශයෙනි. එය ජීවන දර්ශනයකින් යුත් අගය කළ යුතු ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් ලෙස ජපානයට හඳුන්වා දුන්නේ ඡෝකොකු කුමරු විසිනි. බොද්ධ විවරණ ග්‍රන්ථ කීපයක් ද රචනා කළ ඔහු විහාරාරාම රාශියක් ජපානය පුරා ඉදි කරවී ය. සුප්‍රසිද්ධ ශ්‍රී කෙන්තෝජි (චතුර්වේද රාජ) විහාරය ඡෝකොකු කුමරුගේ උනන්දුවෙන් ගොඩනැගුණකි. චර්කමාන ඔසාකා නගරයේ ජනාකීර්ණ විදි ප්‍රදේශ හඳුන්වනු ලබන්නේ මෙම විහාරයේ නමිනි. ඡෝකොකු කුමරුගේ විශිෂ්ට සේවාව නිසා ජපන් බොද්ධයින් විසින් ඔහු අදත් අවලෝකිතේෂ්වර බුදුන්ගේ අවතාරයක් ලෙස පුදයි.

ක්‍රියාකාරකම

ෂෝනෙකු කුමරුගෙන් ජපන් බුදු දහමේ දියුණුවට ඉටු වූ සේවා දෙකක් ලියන්න

ජපන් බෞද්ධ ඉතිහාසයේ මිලඟ වැදගත් අවදිය එළඹියේ ක්‍රි. ව. අටවන සියවසේ භාරා යුගයේ දී ය. මේ යුගයේ වැදගත් අධිරාජ්‍යයකු වූ ෂෝවු බුදු සමය රාජ්‍ය ආගම බවට පත් කළේ ය. තව ද ඔහු විසින් භාරාහි කෝදයිජ් ආරාමයේ යෝධ දයිබුක්සු බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද කරවන ලදී.

රූපය 5.7 දයිබුක්සු බුද්ධ ප්‍රතිමාව

මෙම රජු දවස භික්ෂු-භික්ෂුණීන් උදෙසා රට පුරා කොකුබුක්සු නමින් ආරාම පද්ධතියක් ද ඉදි කරවීය. මෙමගින් ජනතාව එකමුතු කිරීම රජුගේ අරමුණ වූවත් මේවාහි වැඩ විසූ භික්ෂු-භික්ෂුණීහු රාජ්‍ය අනුග්‍රහය නිසා ම විනය අතින් පිරිහුණු පිරිසක් බවට පත් වූහ. එය ඉඩම් හිමි ධනපති පන්තියක ස්වරූපයක් ඉසිලිය යි සඳහන් වේ.

මෙසේ බලවත් වූ භික්ෂු-භික්ෂුණීන් රාජ්‍ය පරිපාලනය කෙරේ ඇති කළ බලපෑම හේතු කොට ගෙන රාජධානිය කියෝනෝවට (ටෝකියෝ) ගෙන යන්නට පවා සිදු විය.

නව අගනුවර ආරාම ඉදි කිරීම පිළිබඳ ව සීමාවන් පනවා තිබුණ ද ජනතාව කුළ වූ ආගමික උද්ඝෝෂණ හේතුවෙන් ගෙන එය අසාර්ථක ප්‍රයත්නයක් විය. තරුණ භික්ෂූන් වහන්සේලා කියෝතෝව අසල ආරාම ඉදිකළ නමුත් ඊට රජුගේ විරෝධයක් එල්ල නොවී ය.

ජපානය කුළ කෙමෙන් වැඩි දියුණුවට පත් වූ බුදු සමයෙහි විශේෂ සිදුවීමක් ක්‍රි. ව. දහවන සියවසේ දී සිදු වූයේ ය. එකී විශේෂත්වය වූයේ ජපන් ජන ජීවිතය කෙරේ බලපෑමක් ඇති කළ සෙන් බුදු සමය බිහිවීම යි.

සෙන් බුදුදහම මුලින් ම බිහි වූයේ චීනයේ ය. එයට දායක වූයේ බෝධිධර්ම නම් ඉන්දීය භික්ෂුවයි. 1211දී චීනයට ගොස් සෙන් බුදුදහම මැනවින් හැදෑරූ එයිසයි සහ දෝගෙන් නම් භික්ෂූන් වහන්සේලා ජපානයට සෙන් දහම ගෙන ආහ. "සෙන් බුදුදහම ආත්මාවබෝධය යි" යන්න ථේරවාදී බුදුදහමේ ඉගැන්වෙන ස්වයං අවබෝධය යන්න හා කරමක් දුරට සැසඳෙන බව බොහෝ දෙනෙකුගේ විශ්වාසය වේ. ථේරවාදී ජාත හෙවත් ධ්‍යාන යන්න සෙන් බවට පත් වී ඇත. චරිතමානයෙහි ජපානය පුරා පිහිටි සෙම්මොන් දෝපෝ නමින් හැඳින්වෙන සෙන් භාවනා මධ්‍යස්ථාන එහි ජනයා අතර අතිශයින් ම ජනප්‍රිය වී ඇත.

ජපානය කුළ චරිතමානය වන විට භික්ෂු නිකාය ගණනාවක් ඇත. මෙසේ ජපානයේ සංවර්ධනය වූ සෙන් බුදුදහම චරිතමාන කෙරියාව ප්‍රමුඛ රටවල ප්‍රධාන ආගමික සංවිධානය බවට පත්ව ඇත.

ක්‍රියාකාරකම

සෙන් බුදුදහම මගින් ජපන් සමාජයට ලබා දුන් දායාද පෙන්වා දෙන්න.

